

впровадження моделі індивідуальних освітніх траєкторій значно перевищують недоліки.

Література:

1. Майбутнє школи: індивідуальні освітні траєкторії. <https://naurok.com.ua/post/maybutne-shkoli-individualni-osvitni-traektori> (дата звернення 10.11.2022).

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 38-39. с. 380. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 12.11.2022)

3. Краснощок І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: збірник наукових праць. Київ: КПУ, 2018. Вип. 60. С. 101-107.

УДК 378.091.21:004

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Прокопенко Н.В., к.б.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

У сучасних умовах світу, який швидко розвивається та трансформується, освіта, здобута в закладі вищої освіти, через два-три роки потребує оновлення, а фахівці – підвищення кваліфікації та перепідготовки. Таким чином, тільки через постійне вдосконалення

фахівець може залишатися «на гребені хвилі» у світі, що швидко змінюється. При цьому особливу актуальність і цінність набуває розвиток індивідуальних освітніх траєкторій.

Під терміном «індивідуальна освітня траєкторія» розуміється персональний шлях досягнення поставленої освітньої мети (або навчального завдання) конкретним здобувачем, що відповідає його здібностям, мотивам, інтересам та потребам. У процесі навчання в освітньому закладі індивідуальна траєкторія досягнення поставленої мети формується здобувачем вищої освіти спільно з викладачем як за допомогою існуючих та запропонованих для загального навчання елементів, так і за допомогою додаткового набору методичних елементів.

До додаткових методичних елементів структури індивідуальної освітньої траєкторії відносяться альтернативні форми та методи навчання / оволодіння матеріалом, альтернативні методи контролю, альтернативний зміст навчання, альтернативний час та швидкість оволодіння матеріалом та сформованість необхідних компетенцій до необхідного рівня.

Таким чином, вибір освітньої траєкторії в період навчання у закладі вищої освіти – це спільні дії викладача та здобувача вищої освіти, спрямовані на розвиток здобувачем умінь самостійної навчальної діяльності, постановку адекватних освітніх цілей та відповідних завдань, вибір методів, форм, засобів та змісту навчання, рефлексію, самооцінку особистісних досягнень, ініціативу та відповідальності за прийняття рішень та вирішення поставлених завдань.

Методичною основою при формуванні індивідуальної траєкторії навчання може бути проблемне навчання. Сутність методів проблемного навчання полягає в тому, що викладання нового матеріалу здійснюється через створення проблемної ситуації, що викликає у здобувача інтелектуальні труднощі. Таким чином, безпосередньо проблемне навчання протікає у вигляді вирішення здобувачами спеціально

розробленої системи проблемних завдань та проблемних запитань. За допомогою такої системи оволодіння матеріалом здобувачи набувають досвіду творчої діяльності, творчого засвоєння знань та способів діяльності та в цілому формуються як активні, свідомі особистості, що творчо підходять до своєї спочатку навчальної, а потім професійної діяльності.

Проблемне навчання включає кілька етапів, що відповідають трьом фазам розумового процесу: 1) усвідомлення проблеми; 2) вирішення проблеми; 3) кінцевий висновок. Ці три фази розумового процесу можна взяти за основу розробки етапів формування індивідуальних траєкторій навчання. Під час першої фази – усвідомлення проблеми – викладач повинен мотивувати здобувача навчатися за індивідуальною траєкторією. Основна функція викладача на початковому етапі полягає у навчанні здобувача адекватно оцінити свої можливості при виборі траєкторії навчання, враховуючи його здібності, інтереси та потреби, а також запропонувати вибір у змісті навчання, методи, організаційні форми, терміни і швидкість освоєння матеріалу. Методичний супровід навчального процесу має бути побудовано за принципом надмірності та альтернативності і має містити багаторівневі завдання, альтернативні творчі роботи з навчальної проблеми, альтернативні форми контролю рівня сформованості навичок та розвитку умінь.

На фазі вирішення проблеми, тобто. під час безпосереднього навчання за індивідуальної траєкторією, роль викладача буде полягати у моніторингу самостійної діяльності здобувача, коригування його траєкторії навчання за необхідності.

На завершальному етапі здобувачи беруть участь у самоконтролі своїх досягнень та рефлексії. Рефлексія при проблемному навчанні означає розвиток у здобувачів під час виконання проектів наступних умінь:

- усвідомлювати та відстежувати проходження власною траєкторією виконання проекту;
- порівнювати та зіставляти власний досвід виконання проекту на різних стадіях із досвідом інших учасників проекту, робити висновки;
- оцінювати результативність своєї діяльності;
- переносити позитивний досвід участі у проектній діяльності у нові ситуації навчальної діяльності.

Тому на завершальному етапі реалізації індивідуальної траєкторії навчання важливо, щоб викладач навчив здобувачів проводити рефлексію своєї самостійної навчальної діяльності. Це дозволить здобувачу побачити сильні та слабкі сторони з метою найбільш ефективного використання цієї методики на майбутніх етапах навчальної та, можливо, професійної діяльності.

Зараз в навчальному процесі все більше місце займають інформаційні технології, які формують специфічний навчальний простір. В інформаційному суспільстві основою навчання стають інноваційні методи, які називаються загальним терміном e-Learning. Але разом з тим, широкого поширення набуло змішане навчання (blended-learning), що передбачає оптимальне поєднання очної та дистанційної форми взаємодії між викладачем та здобувачами.

В сучасних науково-методичних роботах підкреслюється підвищення ефективності процесу навчання за рахунок гнучкості та мультимедійності технологій, відкритості та індивідуалізації освітнього процесу (формування індивідуальної навчальної технології), зміни характеру діяльності як здобувачів, так і викладачів.

Інформаційні навчальні технології при формуванні та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії забезпечують рішення наступних завдань:

- виявлення та використання стимулів активізації пізнавальної діяльності;
- поглиблення міжпредметних зв'язків під час вирішення завдань із різних предметних галузей;
- активну участь здобувача у проектуванні та подальшій актуалізації його освітньої траєкторії.

Специфіка формування індивідуальної освітньої траєкторії, головним чином, визначається властивостями та характеристиками електронного дидактичного середовища: інтерактивність, когнітивна візуалізація, відкритість, оперативний зворотний зв'язок, адаптивність. Інтерактивність сприяє інтенсифікації системи взаємодії «викладач-здобувач» за допомогою застосування навчальних програм. Когнітивна візуалізація посилює наочність навчання, сприяє найкращому засвоєнню навчальної інформації за рахунок демонстрації. Відкритість дозволяє вносити корективи до навчальних модулів (змістовний аспект), змінювати методи навчання (технологічний аспект). Інтерактивність, когнітивна візуалізація, відкритість завдяки забезпеченню оперативного зворотного зв'язку, дозволяють формувати індивідуальні освітні траєкторії, що враховують характеристики та здібності кожного здобувача.

Таким чином, електронне дидактичне середовище завдяки застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій, сприяє використанню нових можливостей для індивідуалізації процесу навчання.

Література:

1. Годаванюк Т. Індивідуальне навчання у вищій школі : монографія. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. 160 с.
2. Каньковський І. Є. Індивідуальні освітні траєкторії як необхідність сучасного процесу професійної підготовки фахівця. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2013. № 4. С. 62–65.

3. Нещерет О. Організація індивідуальних освітніх траєкторії навчання в університеті. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. 2017. Вип. 3 (13). С. 116–119.

УДК 378+004.67

РІЗНИЦЯ МЕТОДІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ОЧНОЇ І ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

*Кривошапов С.І., к.т.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Світові процеси, спричинені нестабільністю у політичній та економічній сфері, ставлять перед освітою нові непрості завдання. Зараз в Україні освітній процес частково або повністю переведено на дистанційний режим навчання. Комунікація викладачів та студентів відбувається з використанням інформаційних технологій із використанням комп'ютерів, планшетів, смартфонів, які в свою чергу з'єднані з глобальною інформаційною мережею Інтернет.

Організація взаємодії учасників освітнього процесу відбувається за допомогою спеціальних комп'ютерних систем СДН або LMS – це симбіоз серверного програмного забезпечення та мережі Інтернет.

На систему дистанційного навчання покладаються такі завдання [1]:

- адміністрування процесу навчання та розмежування прав доступу користувачів;
- формування тематичних та навчальних планів;